SU DÖNGÜSÜ TAMAMEN KONTROLDEN ÇIKTI

MİLLİ GELİRİN YÜZDE 41'İ KASIRGADA YOK OLDU

Su Politikaları Derneği Başkanı Dursun Yıldız, WMO'nun 2025 raporundaki ağır ekonomik ve insani faturaya dikkat çekti. Küresel su döngüsünün kontrolden çıkarak aşırı uçlara savrulduğunu belirten Yıldız; dünyanın bir ucunda Jamaika'nın milli gelirinin yüzde 41'inin tek bir kasırgayla silindiğini, aynı krizin diğer ucunda ise Akdeniz ve Orta Doğu'nun şiddetli kuraklıkla kavrulduğunu vurguladı. Yıldız'a göre bir yanda her şeyi yutan fırtınalar diğer yanda derin susuzluk, ülkeleri devasa ekonomik çöküşlere sürüklüyor

Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) tarafından yayımlanan ve 2021-2025 dönemini kapsayan beş yıllık sentezi de içeren "2025 Küresel Su Kaynaklarının Durumu" raporu, küresel su döngüsündeki sert dalgalanmaların korkutucu ekonomik ve insani faturasını ortaya koydu. Raporun bulgularını değerlendiren Su Politikaları Derneği Başkanı (SPD) Dursun Yıldız, dünyanın su döngüsünün aşırı uçlar arasında savrulduğunu ve bu yıkıcı dalgalanmalara karşı tampon görevi üstlenen gezegenin doğal rezervlerinin artık tükendiğini belirtti.

AŞIRI UÇLAR EKONOMİLERİ VE İNSAN HAYATINI VURUYOR

Yıldız, raporda yer alan çarpıcı ekonomik ve insani kayıplara dikkat çekerek, su döngüsündeki kırılmanın küresel ölçekte yıkıcı faturalar çıkardığını vurguladı. Sadece 2025 yılında Melissa Kasırgası'nın Jamaika'ya milli gelirinin yüzde 41'ine eşdeğer bir zarar verdiğini, Ditwah Siklonu'nun ise Sri Lanka'nın milli gelirinin yaklaşık yüzde 4'ünü yok ettiğini hatırlatan Yıldız, Güney ve Güneydoğu Asya'da şiddetli muson yağmurları ve birleşik siklonların 3 bin 600'den fazla can aldığını aktardı. Yıldız, tablonun diğer ucunda ise Doğu Avrupa, Akdeniz, Orta Doğu ve Afrika Boynuzu'nun şiddetli ve uzun süreli kuraklıkla boğuştuğunu, kuraklığın Somali'de ulusal acil durum ilan edilmesine yol açacak boyutlara ulaştığını ifade etti.

Hakan ÖZBAY

KÖTÜ GÜN DOSTU TASARRUF HESABI TÜKENİYOR

WMO'nun su döngüsü unsurlarını "hızlı" ve "yavaş" olarak ikiye ayırdığını belirten Yıldız, yağış ve nehir akışı gibi unsurların hava koşullarına günler içinde tepki verdiğini, ancak asıl hayati dengenin yeraltı suları ve buzullar gibi "yavaş rezervlerde" yattığını dile getirdi. WMO Genel Sekreteri Celeste Saulo'nun bu yavaş rezervleri gezegenin "tasarruf hesabı" olarak nitelendirdiğini hatırlatan Yıldız, tek bir kurak yılın topyekûn bir krize dönüşmesini engelleyen bu doğal tamponun, artık yenilenme hızından katbekat yüksek bir süratle harcandığını kaydetti.

Değerlendirmesinde nehir debilerindeki tarihi gerilemeye de değinen Yıldız, 2025 yılında dünya genelindeki su toplama havzalarının yaklaşık yüzde 36'sında debilerin normalin altında kaldığını ve 2025'in 1991'den bu yana küresel nehir akışı açısından en kurak yıllardan biri olarak kayıtlara geçtiğini aktardı. Karasal su depolama miktarının 2014-2016 döneminden bu yana sürekli bir düşüş trendinde olduğunu belirten Yıldız, buzulların 2023'ten bu yana 1.400 gigatonluk küresel kayba uğradığını ve Avrupa Alpleri ile Kafkasya gibi bölgelerin erime kaynaklı su akışının kalıcı düşüşe geçtiği "zirve su" (peak water) eşiğini çoktan aşmış olabileceği uyarısında bulundu.

EN BÜYÜK YIKIMI YAŞAYAN BÖLGELERDE VERİ YOK

Su kaynaklı felaketlerdeki ölümlerin yüzde 80'inden fazlasının gerçekleştiği Asya ve Afrika'nın, rapordaki nehir izleme istasyonlarının yalnızca yüzde 7'sini oluşturduğuna dikkat çeken Yıldız, en çok baskı altındaki bölgelerin adeta kör noktada kaldığını vurguladı. Suyun sınır tanımadığını, bir ülkedeki buzul erimesinin yüzlerce kilometre aşağıdaki havzaların geleceğini doğrudan etkilediğini belirten Yıldız, daha güçlü küresel izleme ve açık veri paylaşımı olmadan risk altındaki coğrafyaların ve ekonomilerin bu devasa yıkımlara karşı önlem alamayacağının altını çizdi.

Dursun Yıldız

VERİ KÖRLÜĞÜ UZAYDAN AŞILIYOR

WMO raporunun arka planındaki veriler, yeryüzündeki su dağılımında yaşanan keskin kutuplaşmayı da gözler önüne serdi. Orta Doğu, Doğu Avrupa, Orta Asya ve Amerika kıtasının geniş kesimlerinde rezervuarlar hızla boşalıp su girişleri dramatik şekilde düşerken, haritanın başka bir bölgesinde tam zıttı bir anomali yaşandı. Malawi, Çad, Victoria ve Tanganyika başta olmak üzere Afrika'daki devasa göl ve rezervuarlar normalin çok üzerinde su seviyelerine ulaşarak küresel döngüdeki dengesizliğin coğrafi kanıtı oldu. Öte yandan, özellikle felaketlerin merkez üssü olan ülkelerde yer istasyonlarının yetersiz kalması ve sahadan veri alınamaması üzerine bilim insanları çözümü uzayda buldu. Küresel rapordaki veri körlüğünü aşmak için bu yıl tarihte ilk kez NASA ve Fransız Uzay Ajansı (CNES) ortaklığıyla fırlatılan SWOT uydusundan elde edilen gözlemler devreye sokuldu. 13 farklı küresel hidrolojik modelin entegre edildiği bu yeni uzay teknolojisi sayesinde, yeryüzünde insanın ulaşamadığı veya ölçüm cihazının bulunmadığı havzaların yüzde 63'ündeki su hareketleri artık uzaydan yüksek doğrulukla tespit ediliyor.

535 firmaya dahilde işleme izni çıktı

Ticaret Bakanlığı, Türk ihracatçısının uluslararası pazarlardaki rekabet gücünü artırmak ve üretim süreçlerini desteklemek amacıyla yürüttüğü faaliyetler doğrultusunda Ağustos ayına ilişkin dış ticaret teşvik verilerini kamuoyuyla paylaştı.

Bakanlık bünyesinde gerçekleştirilen değerlendirmelerin ardından yayınlanan resmi listelerle birlikte, üretim ve ihracat süreçlerinde firmalara gümrük muafiyeti ve vergi avantajı sağlayan Dahilde İşleme Rejimi kapsamındaki kararlar yürürlüğe girdi. Resmi Gazete'nin ilgili sayısında yayımlanarak resmiyet kazanan kararlara göre, Ağustos ayı içerisinde başvuruda bulunan 535 ihracatçı firmaya dahilde işleme izin belgesi verildi. Dahilde işleme izin belgelerinin yanı sıra iç piyasa dinamiklerini ve hammadde tedarik süreçlerini destekleyen düzenlemeler kapsamında 10 firmaya yurt içi satış ve teslim belgesi düzenlenirken, yurt dışındaki fason üretim süreçlerini kapsayan hariçte işleme izin belgesi ise 3 firmaya sağlandı. Öte yandan Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan güncel bildirimde, firmaların değişen üretim planlamaları, ticaret stratejileri veya kendi talepleri doğrultusunda daha önce verilmiş olan 16 dahilde işleme izin belgesinin de iptal edildiği kaydedildi.

Düzenlenen bu belgeler sayesinde Türk sanayicisi ve ihracatçısı, üretimde ihtiyaç duyduğu hammadde ve ara mamulleri gümrük vergisinden muaf şekilde tedarik ederek küresel pazarlardaki ihracat hacmini büyütmeye devam ediyor.

Erzurum'da 2 jeotermal saha ihaleye çıkıyor

Erzurum Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı, kentin yeraltı enerji potansiyelini ekonomiye kazandırmak ve bölgedeki jeotermal kaynak arama çalışmalarını yaygınlaştırmak amacıyla 2 ayrı sahayı ihaleye çıkardı. Resmi Gazete'nin ilgili sayısında yayımlanarak yürürlüğe giren resmi ilana göre, Erzurum'un doğal kaynak zenginliğiyle öne çıkan Aşkale ve Pasinler ilçelerinde yer alan ruhsatlı sahalar açık ihale usulüyle yatırımcıların kullanımına sunulacak. İhale süreci kapsamındaki jeotermal kaynak arama sahalarının muhammen bedelleri de açıklandı. Aşkale ve Pasinler ilçelerindeki sahalar için belirlenen muhammen bedeller 1 milyon 581 bin 860 lira ile 1 milyon 612 bin 520 lira arasında değişkenlik gösteriyor. Bölgedeki enerji ve termal kaynak arama yatırımlarına ivme kazandırması beklenen her iki sahanın ihale süreçleri, 13 Ekim Salı günü saat 10.00'da Erzurum Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı toplantı salonunda ihale komisyonu huzurunda gerçekleştirilecek. İhaleyi kazanan yüklenici firmalar, söz konusu ruhsat sahalarında arama faaliyetlerini yürüterek kentin enerji altyapısına katkı sağlayacak.

Analiz
28 EYLÜL 2026 PAZARTESİ Yıl: 11 Sayı: 3807
YAYIN SAHİBİ
İMTİYAZ SAHİBİ YEDİTEPE İSTANBUL GAZETECİLİK A.Ş.ADINA
AVNİ ÖZGÜREL
GENEL YAYIN YÖNETMENİ MUSTAFA DENİZ
GENEL MÜDÜR ERHAN TAŞKINERİ
MEDYA GENEL MÜDÜRÜ ÖZGÜR YİTER
SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ HAKAN ESER
HABER MÜDÜRÜ HÜSEYİN YILMAZCAN | EKONOMİ MÜDÜRÜ HAKAN ÖZBAY
OTOMOTİV İSA ÖZGÜLLER | DIŞ HABER UĞURCAN ÇETİNDAĞ
EKONOMİ - FİNANS KÜBRA ÇETİNDAĞ | BORSA MUSTAFA GÜRDİL
KÜLTÜR SANAT FİGEN KARADENİZ | SPOR MÜDÜRÜ BAHADIR KÜÇÜKDAĞ
HUKUK DANIŞMANI ABDÜLKADİR YILDIZ
YÖNETİM YERİ
Abbasağa Mahallesi Yıldız Caddesi Tevfikpaşa Konağı Apt. No: 49 D:1 Beşiktaş / İstanbul
TEL: 0212 236 26 50-51 FAKS: 0212 258 18 42
Bursa İrtibat: 0224 453 59 59
BASILDIĞI YER
İstanbul - Adakoğlu Baskı Tesisleri Sanayi Ticaret LTD. ŞTİ. İ.O.S.B Süleyman Demirel Bulvarı Heskop San. Sit. S1 Blok No: 1 Başakşehir- İstanbul Tel: 0212 665 22 11
DAĞITIM Turkuvaz Dağıtım Pazarlama A.Ş.
Analiz Gazetesi Basın Meslek İlkeleri'ne uymaya söz vermiştir. Analiz Gazetesi'nde yayınlanan yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı Yeditepe İstanbul Gazetecilik A.Ş.'ye aittir. İzin alınmadan kaynak gösterilerek dahi iktibas edilemez.
info@analizgazetesi.com.tr Yayın türü Yaygın Süreli
www.analizgazetesi.com.tr ISSN 2667-6834

Deniz Eresen
Ekonomist / Vergi Uzmanı

Motorinde ÖTV takvimi işliyor: Vergi pompada, fatura sofrada

Akaryakıt fiyatları konuşulduğunda çoğumuzun aklına önce otomobilimizin deposu geliyor. Benzin veya motorine zam geldiğinde "Bir depo artık kaça dolacak?" diye hesap yapıyoruz.

Oysa mesele bir depo yakıttan çok daha büyük. Çünkü motorin yalnızca otomobillerin değil; kamyonların, otobüslerin, traktörlerin, servislerin, iş makinelerinin ve dağıtım araçlarının da temel girdilerinden biri.

Dolayısıyla motorindeki her maliyet artışı, bir süre sonra hayatımızın başka bir yerinden karşımıza çıkıyor.

ÖTV TAKVİMİ MALİYETİ BÜYÜTÜYOR

Motorinde önümüzde kademeli bir ÖTV takvimi bulunuyor. Eylül ayında litre başına 3 TL olan ÖTV'nin ekimde 6 TL'ye, kasımda 9 TL'ye, aralıkta 12 TL'ye çıkması; 1 Ocak 2027'den itibaren ise 13,9006 TL olarak uygulanması öngörülüyor.

Bu nedenle mesele yalnızca bugünkü pompa fiyatı değil. Önümüzdeki aylarda vergi kaynaklı maliyet baskısının üretimden taşımacılığa, oradan da tüketici fiyatlarına nasıl yansıyacağı önemli.

KAMYONUN DEPOSUNDAKİ ARTIŞ MARKETE NASIL GELİYOR?

Basit bir örnek verelim.

İstanbul'dan Ankara'ya gıda taşıyan bir kamyon düşünelim. Motorin maliyeti yükseldiğinde nakliyecinin taşıma maliyeti de artıyor. Bu maliyetin önemli bölümü taşıma ücretlerine yansıyor. Ürünü gönderen firma daha yüksek nakliye bedeli ödüyor, marketin ürünü satın alma maliyeti yükseliyor ve sonunda vatandaş aynı ürünü rafta daha pahalı görüyor.

Yani otomobili olmayan vatandaş bile motorindeki artışı ödüyor.

ÇİFTÇİNİN DEPOSUNDAN SOFRAYA

Tarımda bu etki daha da belirgin. Çiftçi tarlasını traktörle sürüyor, ürünü topluyor, hale ve markete taşıyor. Domates tarladan sofraya gelene kadar birkaç kez akaryakıt maliyetiyle karşılaşıyor.

Üreticinin gübre, ilaç, elektrik ve işçilik maliyetlerine taşıma giderinin eklenmesi, ürün fiyatları üzerinde yeni bir baskı oluşturuyor.

ENFLASYONLA MÜCADELEDE MALİYETİ DE HESAPLAMAK GEREKİYOR

Ağustos ayında yıllık tüketici enflasyonu yüzde 31,51 seviyesindeydi. Ulaştırmada yıllık artış yüzde 35,08, gıda ve alkolsüz içeceklerde ise yüzde 33,79 olarak gerçekleşti.

Elbette kamu maliyesinin vergi gelirine ihtiyacı var ve ÖTV önemli gelir kalemlerinden biri. Ancak enflasyonla mücadele edilirken üretim ve taşımacılığın temel girdilerinden biri olan akaryakıttaki vergi artışlarının oluşturabileceği maliyet baskısı da hesaba katılmalı.

Çünkü akaryakıttaki maliyet artışı tek bir sektörde kalmıyor.

VERGİ POMPADA, FATURA SOFRADA

Bu nedenle artık yalnızca "Motorin kaç lira oldu?" diye sormak yeterli değil.

Asıl soru şu: Motorindeki 1 liralık ilave maliyet ekonomide kaç farklı ürün ve hizmetin fiyatına dokunuyor?

Akaryakıt ekonominin damarlarında dolaşan temel maliyetlerden biri. Vatandaş otomobil kullanmasa bile markette, pazarda, serviste ve aldığı ürünün taşıma maliyetinde bu artışla karşılaşıyor.

Vergi pompada tahsil ediliyor; etkisi ise pompada kalmıyor. Kamyonun deposundan market rafına, traktörün deposundan pazar tezgâhına uzanıyor.

Kısacası akaryakıt vergisinin hikâyesi pompada başlıyor, faturası ise sofraya kadar geliyor.

Yabancı konaklama sitelerine bakanlık izni

Airbnb, TravelGo ve Booking gibi yabancı dijital konaklama platformlarına yeni yükümlülükler getiren kanun teklifi, TBMM'nin 1 Ekim'de başlayacak yeni yasama döneminde komisyon gündemine taşınıyor. Teklifin yasalaşmasıyla birlikte Türkiye'de hizmet veren tüm yabancı dijital konaklama platformlarının Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan resmi izin belgesi alması zorunlu kılınacak. Söz konusu yasal düzenleme, haksız rekabet gerekçesiyle 9 yıldır Türkiye'den erişim engeli bulunan Booking.com'un da yeniden faaliyete başlamasının önünü açacak. Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından mevcut yabancı platformlara izin belgesi almaları için 3 aylık süre tanınacak. Yeni düzenleme platformlara mali ve operasyonel yükümlülükler de getiriyor.